

07.12.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**7 Aralık 2021
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

7 Aralık 2021 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Av ve Yaban Hayvanlarının ve Yaşam Alanlarının Korunması, Zararlılarıyla Mücadele Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

- 2022 Yılına Ait Genel Yatırım ve Finansman Programının Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esasların Belirlenmesine Dair Tebliğ
- Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği (No: 2021/43)

KURUL KARARLARI

- Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun 02/12/2021 Tarihli ve 10594 Sayılı Kararı
- Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun 02/12/2021 Tarihli ve 75935942-050.01.04-[01/6794] Sayılı Kararı

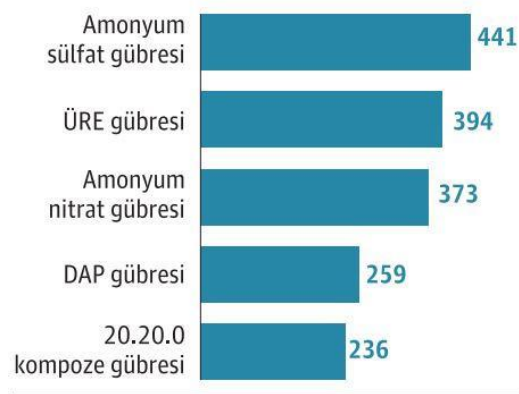
Tarımda gübre alarmı

Gübre fiyatının son 1 yılda 4 kat artması çiftçiyi, alternatif ürünlere yönlendiriyor. Bazı çiftçiler buğday yerine mercimek ve nohut ekerken, bazı çiftçiler ise gübre kullanımını yüzde 50 düşürmek zorunda kaldı. Ziraat odaları başkanları bu durumun önümüzdeki yıl buğday ve arpa rekoltesini olumsuz etkileyeceğini belirtiyor.

Dünyada devam eden gübre krizi, Türkiye'yi de olumsuz etkiliyor. Döviz kaynaklı fiyat artışları nedeniyle çiftçiler gübreye erişemiyor ve ürün ekiminde gübre kullanımında azaltmaya gidiyor. Başta buğday olmak üzere birçok üründe ekim esnasında atılması gereken gübre yüzde 50 daha az kullanılıyor. Gübre kullanımının azaltılmasının, önümüzdeki sezon ciddi rekolte kayıplarına neden olması bekleniyor. Ziraat odaları başkanları, Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu buğday ve arpa üretiminde meydana gelebilecek rekolte azlığının, 2022 yılında ciddi fiyat artışlarına neden olabileceğini belirtiyorlar. Gübre kullanımının azalması gıda güvenliğini de tehdit ediyor. Ayrıca bu durumun Türkiye'nin ithalat faturasının daha da kabarmasına yol açması bekleniyor.

Son bir yılda gübre fiyatlarındaki artış oranları (%)

Öte yandan yüksek gübre fiyatlarından dolayı başta Güneydoğu olmak üzere, tahıl ekimlerinde ürün deseni değişiyor. Birçok çiftçi kuru tarım yapılan alanlarda buğday ve arpa yerine daha az gübre isteyen mercimek ve nohut ekimine yöneliyor.

Türkiye'nin küresel ısınmadan dolayı kuraklığın pençesinde olması, çiftçilerin ekim yapmaya mesafeli olmasına neden oluyor.

“Mercimek ve nohut alanları yüzde 70 arttı”

Şanlıurfa'da mercimek ve nohut alanlarının geçen seneye oranla yüzde 70 oranında arttığını kaydeden Hilvan Ziraat Odası Başkanı ve Şanlıurfa Ziraat Odaları İl Koordinasyon Kurulu Başkanı Hikmet İpar, bunun nedeni olarak gübre kullanımını gösterdi. İpar, “Gübre çok pahalı olduğu için çiftçiler ekim sırasında daha az gübre isteyen ürünlere yöneldi. Daha önce çok az gübre verdikleri mercimeğe hiç vermemeye başladılar. Gübrenin pahalı olmasından kaynaklı mercimek ve nohut alanlarımız arttı. Gübredeki fiyat artışı ekim desenini değiştirdi. Son 17 aydan bu yana gübreye 37 kez zam geldi. DAP gübre fiyatı 3 bin TL'den 14 bin 200 liraya yükseldi.

Önümüzdeki yıl şöyle bir endişemiz var; buğday ekim alanları azaldığı için muhtemelen Türkiye'de üretilen toplam buğday miktarı düşecek ve ithalatı daha çok artacak” dedi.

Bölgede yağışların gecikmesine rağmen, üretimde herhangi bir problem beklemediğini ifade eden İpar, genelde mercimeğin yağmurdan sonra ekildiğini ve bu durumun mercimek ekimlerini geciktirdiğini aktardı. Eğer iklim şartları iyi giderse mercimek rekoltesinde geçen yıla göre artış beklendiğini dile getiren İpar, “2021'de kuraklıktan dolayı rekolte de ciddi oranda azalma meydana geldi. Bu yıl artmasını bekliyoruz. Son yıllarda çiftçiler bazı arazileri bahçeye çevirerek badem ve fıstık ekimine ayırıyor” diye konuştu.

Çiftçilerin şu anda en büyük sorununun yüksek girdi maliyetlerden dolayı ekim yapamamak olduğunu ifade eden İpar, çiftçilerin borçlanarak ekim yapabildiğini aktardı. Kuraklık desteklemelerinin de daha ödenmediğini hatırlatan İpar, “2021 yılının sertifikalı tohum desteği dahil daha ödenmedi. Sertifikalı tohum kullanımında da bölgemizde bir nebze de olsa düşüş oldu. Bu durum da sertifikalı tohum fiyatlarının artışından kaynaklandı. Yine çiftçilerin Ziraat Bankası borçlarında halen bir değişiklik yapılmadı” şeklinde konuştu.

ZİRAAT ODASI BAŞKANLARI DEVLETEN ACİL DESTEK BEKLİYOR

Sulu tarımda pamuk ve mısır ekimi fazla

Bu yıl yüksek fiyattan ekim yapabildiklerini ifade eden Diyarbakır Ziraat Odaları İl Koordinasyon Kurulu Başkanı Mehmet Cevat Delil, bu mevsimde buğday, arpa ve mercimek ekimi yapıldığını bildirdi. Bu yıl gübre fiyatının artışından dolayı özellikle kuru alanlarda mercimek ve nohut ekiminin artacağına dikkat çeken Delil, “Sulu tarım yapılan alanlarda pamuk ve mısır ekimine talep fazla. Ekimlerde gübre miktarını

azaltan çiftçiler oldu. Toprak analizine göre sulu tarımda 40 kilo gübrde kullanan çiftçi bu yıl 20 kilo kullanabildi” dedi.

Mardin’de mercimek ekimi yüzde 30 civarında

Mardin Kızıltepe Ziraat Odası Başkanı Bedirhan Dinler, fiyatının çok yüksek olmasından dolayı yeterli gübrenin kullanılamadığını aktardı. Eskiden 30 kilo buğdaya, 30 kilo gübre attıklarını bilgisini veren Dinler, “Şimdi 30 kilo buğday, 15 kilo da gübre kullanıyoruz. Gübrenin fiyatı çok yüksek olmasından dolayı çiftçinin gücü yetmiyor. Bizde de mercimek ve nohut ekiminde artış oldu. Devletin yüzde 75 destekli mercimek tohumu dağıtmasıyla birçok çiftçi mercimek ekmeye başladı. Bölgede eskiden yüzde 10 civarında olan mercimek ekimi, bu yıl yüzde 25-30 civarında. Diğer yandan bölgemizde kuraklık haricinde en büyük sıkıntımız elektrik ücretlerinin yüksek olması” diye konuştu.

"Üreticilerimiz bu gübre fiyatı ile takviyeyi maalesef yapamaz"

Gübre fiyatlarında yaşanan fiyat artışına karşı, devletten acilen destek beklediklerini ifade eden Karatay Ziraat Odası Başkanı Rıfat Kavuneker, üreticilerin ekim ayında taban gübresini ileride takviye ederim düşüncesiyle az kullandığını bildirdi. Gübre fiyatlarının şu anda 4 kat artmış durumda olduğuna dikkat çeken Kavuneker, “2021 yılı başında üre gübresi 3,5-4 bin TL civarında seyrederken şu anda 13 bin TL. Üst gübresinin fiyatı geçtiğimiz yıllarda taban gübresine göre çok aşağıdayken şu anda taban gübresini de geçmiş durumda. Üreticilerimiz bu gübre fiyatı ile takviyeyi maalesef yapamaz. Zaten küresel anlamda kuraklığın yaşandığı bir süreçteyiz. Bu yüzden devletimiz nasıl yurt dışından arpayı, gıdayı dengelemek için ithal ediyorsa, gübreyle de ilgili böyle bir çalışma yapmasını bekliyoruz. Çiftçiye gübreyi, üretimi arttırmak için destek olarak versinler. Çünkü böyle giderse üretim maalesef düşecek. Bir de şöyle bir sıkıntı söz konusu; gübreyi atarız fakat yağış olmazsa bu durum ayrı bir verim düşüklüğüne sebep olacak. Süreç yağışa bağlı değişkenlik göstereceği için şu anda ne kadar bir verim kaybımız olur kestirmek çok zor. Hükümetimizden acilen gübre konusunda destek bekliyoruz” dedi. Merkez Meram Ziraat Odası Başkanı Murat Yağız ise, gübre fiyatlarının artmasıyla dekara düşen gübre atım miktarının yüzde 50’nin altına indiğini belirterek; “Bu durum verime yüzde 50 oranında yansıyacak. Burada izlenmesi gereken politika şu; Dünyada şu anda 4 ülkede; Rusya, ABD, Hindistan ve Çin’de gübre ve enerji maliyetleri sabitlenmiş durumda. Aynı politikanın ülkemizde de uygulanması gerekiyor. Şayet önlem alınamazsa üretim yüzde 50’den fazla etkilenebilir. Esas gübre kullanımı 12. aydan sonra başlayacaktır. Hükümetimiz fiyatlar a müdahale ederse bu durumun ekonomiye büyük bir katkısı olacaktır” diye konuştu.

“Devalüasyon olduğunda bile gübre yüzde 100 artardı”

Bölgelerinde 2021 sezonunun bittiğini ve son olarak buğday ekildiğini kaydeden Adana Yüreğir İlçe Ziraat Odası Başkanı Mehmet Akın Doğan, ekilen buğdayda da, ya az gübre kullanıldığını ya da hiç kullanılmadığını söyledi. Esas gübre kullanımının şubat, mart, nisanda aylarında başlayacağını karpuz, soğan, yeşil sebze, narenciye,

mısır ve pamuk gibi ürünlere gübre verilmesi gerekeceğini aktaran Doğan, “Şu anda gübre fiyatları çok yüksek ve bir belirsizlik var. Eskiden gübre fiyatları bu kadar artmazdı, devalüasyon olduğunda bile yüzde 100 artardı, şimdi bir yılda yüzde 400 – 600 arasında artış oldu. Sadece parası olan gübre kullanacak. Bu durumun tarımsal üretimde ne kadarlık bir düşüşe neden olacağı, bölgemizde gübre kullanımının başladığı bahar aylarında daha net ortaya çıkacak. Gübreciler de eskisi gibi çekle, senetle gübre vermiyor. Peşin parayla gübreyi alamayan kişi, ya gübreyi az kullanacak ya da dışarıdan, banka kredisinden, tefeciden para bulmaya çalışacak” dedi.

“Zamanında ödenmeyen destekler çiftçinin işine yaramıyor”

Artan girdi maliyetlerinden dolayı çiftçilerin gübreye ulaşamadığını söyleyen Şahinbey Ziraat Odası Başkanı Ali Çolak, bir yıl öncesine kadar ortalama 250 liradan aldıkları 50 kilogramlık gübrenin fiyatının şimdilerde 600 lira seviyelerinde olduğunu söyledi. Çolak, bu durumun gübre kullanımını yarı yarıya düşüreceğini ifade etti. Görüştüğü çiftçilerin birçoğunun gübre alamadığını aktaran Çolak, “Bunun sonucunda da hasadı yapılan ürünün kalitesi ve rekoltesi düşecek. Bu şimdilik büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmasa da ilerleyen yıllar için çok büyük bir tehlike arz ediyor. Devlet desteği veriliyor ama biz buna cep harçlığı diyoruz. Devlet “mazotun ve gübrenin yüzde 50’si bizden” diyor ancak çiftçiye verilen destek maliyetlerin yüzde 15-20’sini ancak karşılıyor. Ayrıca zamanında ödenmeyen destekler çiftçinin işini de zorlaştırıyor. 2022 yılına girmek üzereyiz fakat biz henüz 2021 yılının desteklerini önümüzdeki şubat ve mart aylarında alacağız ve şu an hasat ekim dönemindeyiz. Çiftçinin şu an desteğe ihtiyacı var. Her çiftçi borca da gübre alamıyor. Bizim devletten beklentimiz desteklerin yeterli ve zamanında ödenmesi” ifadelerini kullandı.

“Samsun’da tarıma dayalı üretim yüzde 30 azalacak”

Gübre fiyatlarının artmasıyla birlikte Samsun’da çiftçilerin mağdur olduğunu söyleyen Samsun Ziraat Odası Başkanı Hasan Tütüncüoğlu, bu sene Samsun’da tarıma dayalı üretimin yüzde 30 azalacağını dile getirdi. Gübre fiyatlarının aşağıya çekilmesi yönünde adımlar atılması gerektiğini aktaran Tütüncüoğlu, “Biz her ne kadar çiftçimizin yanında olsak da onlara asıl devletin sahip çıkması lazım. Gübre desteğinin daha fazla artırılması yönünde çalışmaların yapılması gerekiyor. Verimde daha fazla azalma olmaması için gübre fiyatlarının düşürülmesi yönünde devletimizin acilen olumlu kararlar almasını istiyoruz” dedi. Tütüncüoğlu, gübre alamayan aynı zamanda da topraklarını gübresiz bırakmak istemediklerini söyleyen çiftçilerin hayvansal gübreye yöneldiklerini dile getirdi.

İcradan satılık tarım arazileri

Çiftçilerin, Tarım Kredi Kooperatifi'ne olan borçlarının erteleme süresinin sona ermesiyle icradan tarla satışlarında meydana gelebilecek artış endişe yaratıyor. Sadece Ziraat Bankası'nın sitesinde 669 arsa satışta.

Üretici artan maliyet ve borç sarmalında yeni sezonu bekliyor. Üreticinin büyük bir bölümü 2021-2022 üretim sezonuna gübre kullanmadan başlamak zorunda kaldı.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin verilerine göre son bir yılda amonyum sülfat gübresi yüzde 200 artarken, aynı dönemde amonyum nitrat gübresi yüzde 195, üre gübresi yüzde 239, DAP gübresi yüzde 159 ve 20.20.0 kompoze gübresi yüzde 130 arttı. Ayrıca son bir yılda tarımsal sulamada kullanılan elektrik fiyatları yüzde 57, mazot fiyatları yüzde 33, TİGEM hububat tohumluk fiyatları yüzde 40-63 arasında, süt yemi fiyatları yüzde 52 ve besi yemi fiyatları yüzde 48 arttı. Üretici fiyat-girdi-üretim üçgenine sıkışmış durumda. Üreticiler bu sıkışmışlıktan çıkma noktasında Tarım Kredi Kooperatifleri'ne ve bankalara kredi borçlanmaktan başka çare bulamıyor.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) verilerine göre tarım kesiminin bankalara olan borcu yılın ilk 10 aylık döneminde 28,5 milyar lira artarak 156,2 milyar liraya yükseldi. Bu borcun 116,9 milyar liralık kısmı kamu bankalarına, 39,3 milyar liralık kısmı ise özel bankalara olan tarım kredisi borçlarından kaynaklanıyor. Borcun 4,4 milyar lirası ise takipte.

Geri ödenmeyen kredi borçlarına karşılık bankalarda haciz yoluyla el konulan her türlü gayrimenkul bulunuyor. Çiftçilerin, Tarım Kredi Kooperatifi'ne olan borçların

erteleme süresi ise aralık ayı itibarıyla sona erdi. Ertelenen borçların ödenememesi nedeniyle önümüzdeki günlerde icradan tarla ve tarım arazi satışlarında meydana gelebilecek artış endişe yaratıyor.

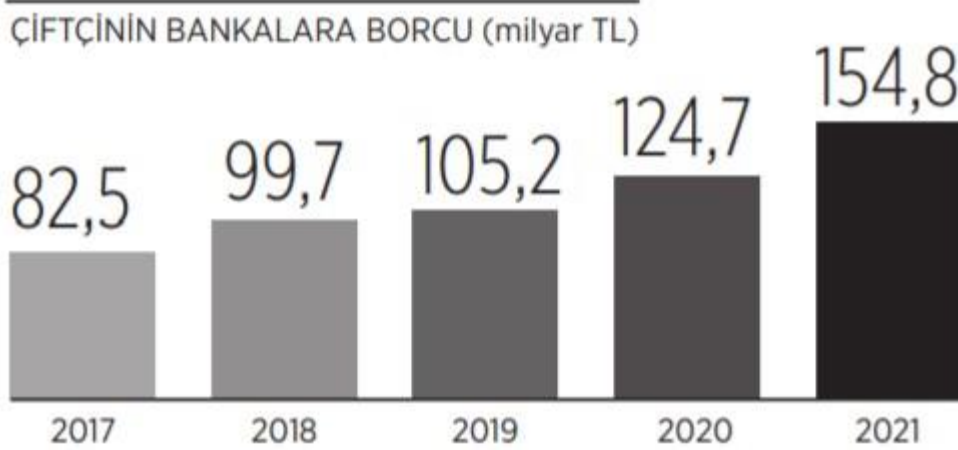
ZEYTİNLİK BİLE VAR

Hali hazırda borç çevirmekte zorlanan üreticilerin tarım alanları bankalar tarafından icra ile el konulup ihale usulüyle satışa çıkarılıyor. Ziraat Bankası'nın internet sitesinde yer alan ilanlara göre toplam 669 arazi ihale usulüyle satışta. Teklif vermeye başlanması ile yedi gün ilanda kalan arsalarda ihaleye katılma şartı olarak yüzde 6 teminat isteniyor. İlandaki arsalar arasında tarım arazilerinden zeytinliklere kadar çok sayıda tarla bulunuyor. Bu rakamlar yalnızca Ziraat Bankası'nın ihale yoluyla satışa çıkardığı tarım arazileri.

Bunun dışında icra iflas müdürlükleri tarafından satışa çıkarılan tarım arazileri de var. Basın İlan Kurumu'nun sitesi olan ilan.gov.tr'de tarla statüsünde 1867 mülk çeşitli mahkemeler tarafından icradan satışa çıkarılmış durumda.

Türkiye ekonomisinin üçüncü çeyreğine ait büyüme rakamları da tarım sektörünün içinde bulunduğu sıkıntıları gözler önüne sermiş durumda. Tarım sektörü geçen yılın aynı çeyreğine göre yüzde 5,9 oranında küçüldü. Sektörün yarattığı katma değer yılın ilk dokuz aylık döneminde yüzde 2,8 oranında azaldı.

Tarımsal üretimin geleceğine dair endişeler artarken konuya dair çiftçinin derdine derman olacak bir politika ise iktidarın gündeminde değil.

Konya Şeker'den çiftçiye 55 milyon TL avans

Konya Şeker, pancar ekimi yaptırdığı çiftçilere 55 milyon 532 bin lira avans dağıtılacağını duyurdu.

Konya Şeker, yılı avansla kapatmaya hazırlanıyor. Şirketi 7 Aralık 2021 Salı günü sözleşmeli pancar ekimi yaptırdığı çiftçilere 55 milyon 532 bin lira avans dağıtılacağını duyurdu.

Konuya ilişkin açıklama yapan PANKOBİRLİK Genel Başkanı ve Konya Pancar Ekicileri Kooperatifi Yönetim Kurulu Başkanı Ramazan Erkoyuncu, Türkiye’de gıda güvenliğinin riske girmemesi, sofradaki azığın daha da artması için gayret gösterdiklerini söyledi.

Çiftçinin üretimini sorunsuz devam ettirebilmesi ve hak ettiği kazancı elde edebilmesi için çalışma yürüttüklerini kaydeden Erkoyuncu, “Üreticilerimiz açısından çok hareketli geçen bir tarım sezonunun ardından önümüzdeki yıl çiftçimizin tarlasına tohumu attığı andan ürününü hasat ettiği güne kadar geçen sürede ihtiyaçları ve tüm giderleri anlamında daha güvenli bir alan açmak için çalışacağız. Bütün planlamalarımızı bu doğrultuda yaptık. Pancar, patates, ayçiçeği, mısır, buğday başta olmak üzere alımını yaptığımız ürünlerde regülasyon görevimizi devam ettireceğiz.” dedi.

“En iyi taban fiyatın oluşması için gerekli girişimleri yapıyoruz”

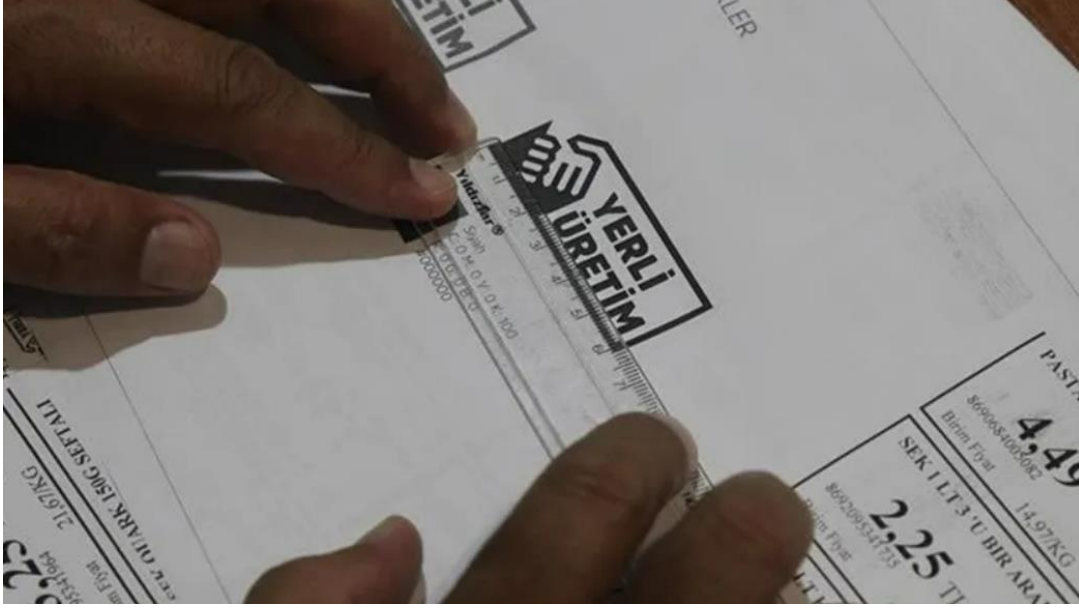
Üretimi hiçbir durumda desteksiz bırakmayacaklarını belirten Erkoyuncu, şöyle devam etti: “Devletimizin çiftçilerimize yönelik uygulamakta olduğu desteklerin

07.12.2021

önemini de biliyoruz, bütün bu alanlarda sektördeki diğer paydaşlarımızla birlikte hareket ederek, sürdürülebilir gıda arzı ve güvenliğinin birinci şart olduğu bir dönemde, en başta ülkemizin stratejik tarım ürünü olan pancar alım fiyatı olmak üzere üreticinin tarlasından kaldırdığı tüm ürünlerde alın terinin hakkını sonuna kadar alacağı en iyi taban fiyatın oluşması için gerekli girişimleri ilgili platformlarda yapıyoruz yapmaya da devam edeceğiz."

Yerli malı belgesi sayısı yüzde 38,5 arttı

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB), bu yıl kasımda onayladığı yerli malı belgesi sayısı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 38,5 artarak 1511'e yükseldi.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin (TOBB) verilerine göre, yerli malı belgesi, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 63. maddesi uyarınca, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca hazırlanan Yerli Malı Tebliği'ne göre Birlik tarafından onaylanıyor.

Buna göre, TOBB, bu yılın kasım ayında 1511 yerli malı belgesine onay verirken, bu sayı geçen yıl kasımda 1091 olarak kayıtlara geçmişti.

Kasımda onaylanan 1511 yerli malı belgesinin 1477'si sistemde aktif olarak bulunan belgelerden oluştu. Bu belgelerin 1114'ü yüksek ve orta yüksek teknoloji düzeyinde olurken, 363'ü ise orta, düşük ve düşük teknoloji düzeyinde yer aldı.

Bu yılın 11 ayında onaylanan yerli malı belgesi, geçen yılın aynı döneme göre yüzde 4,8 artışla 15 bin 39 oldu.

Kasımda en çok yerli malı belgesini İstanbul aldı

Söz konusu ayda onaylanan belgelerin illere göre dağılımına bakıldığında ise İstanbul, 346 yerli malı belgesiyle başı çekti.

İstanbul'u 243 belge ile Ankara, 195 belge ile Tekirdağ, 127 belge ile Konya, 74 belge ile Adana, 71 belge ile İzmir, 41 belge ile Bursa, 39 belge ile Kocaeli, 31 belgeyle Balıkesir ve 29 belgeyle Manisa izledi.

Memur maaşına 'kur' güncellemesi gündemde

Memur ücretlerine ocakta enflasyon farkının üzerine bir ilave artış daha yapılacak. Artışın oransal olarak ne kadar olacağına yönelik herhangi bir bilgi verilmezken, enflasyon farkına göre bir yaklaşım belirlenmesi bekleniyor.

Mehmet KAYA

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, yetkili konfederasyon Memur Sen ve diğer memur sendikalarıyla anlaşma sağlandığını belirterek, Ocak ayında toplu sözleşmede öngörülenlere ilave olarak bir sosyal refah artışı yapılacağını açıkladı.

Bakanlıktan yapılan yazılı açıklamada, artışın oransal olarak ne kadar olacağına yönelik herhangi bir bilgi verilmezken, enflasyon farkına göre bir yaklaşım belirleneceği ima edildi.

Bakanlık açıklamasında, kurda yaşanan hareketlilikten kaynaklı bir ekonomik dalgalanma olduğu ve imzalanacak bir ek protokol ile Ağustos ayında imzalanan toplu sözleşmenin bir maddesinde değişiklik yapılacağı kaydedildi. Açıklamada şunlar kaydedildi:

“Yetkili konfederasyon ve sendikalarımızla yaptığımız görüşme sonucunda kamu çalışanlarımızın alım gücünü yükseltmek için toplu sözleşmemizde yer alan enflasyon farkını da dikkate alarak bir sosyal koruma çalışmasını kapsamlı hale getirmeyi ek protokol olarak değerlendireceğiz. Söz konusu çalışma, sadece doktorları değil bütün

sağlık personelinin gözetilmesini, bununla da sınırlı kalmayıp tüm kamu personelimizi kapsayacak şekilde enflasyon farkının üzerinde bir sosyal refah düzenlemesi olarak yapılacaktır. Çalışanlarımızı enflasyona ezdirmeme sözümüzün arkasında durarak, ekonomideki dalgalanmaların kamu çalışanlarımız üzerindeki etkisini bertaraf edecek bu düzenlemeyi en kısa sürede tamamlamak için çalışmalarımız devam etmektedir” denildi.

Açıklamada, yine toplu sözleşmeye göre belli olan memur emeklileri ile sadece enflasyon kadar zam alan işçi emeklilerine yönelik herhangi bir bilgiye yer verilmedi.

Toplu sözleşme

Ağustos ayında imzalanan toplu sözleşmeyle memurlar ve memur emeklileri, 2022 ve 2023’ün tamamına yayılan şekilde yüzde 30 ila yüzde 35 arasında zam almış ve enflasyon farkı da öngörülmüştü. İmzalanan toplu sözleşme, 2022 birinci altı ay için yüzde 5 ikinci altı ay için yüzde 7; 2023 birinci altı ay için yüzde 8 ve ikinci altı ay için yüzde 6 ve enflasyon farkları şeklinde artış öngörülmüştü.

Buna göre, normal şartlarda memurlar, 2022’nin Ocak ayında yüzde 5 zam ve oluşursa enflasyon farkı alacaktı. Şimdi bu artışların üzerinde oranı daha sonra açıklanacak bir sosyal refah amaçlı ilave artış yapılacak.

TL'nin reel değeri tarihin en düşük seviyesinde

Reel efektif döviz kuru, düşüşünü sürdürerek ekim ayında 60,37 seviyesinden Kasım'da 54,33'e geriledi.

TÜFE bazlı reel efektif döviz kuru endeksi (REK) Kasım ayında da düşüşünü sürdürdü ve 54,33 ile kayıtların başladığı 1994 yılından bu yana en düşük değere geriledi.

Reel efektif kur bir önceki dip seviyelerini Haziran ayında gördükten sonra Temmuz, Ağustos ve Eylülde sınırlı yükseldikten sonra yeniden düşüşe geçmişti.

TÜFE bazlı reel efektif döviz kuru Ekim'de 60,37'den 60,11'e revize edildi

REK ne anlama geliyor?

Reel efektif döviz kuru endeksleri Türkiye'nin fiyat düzeyinin dış ticaret yaptığı ülkelerin fiyat düzeylerine oranının ağırlıklı geometrik ortalaması alınarak hesaplanıyor.

Denklemden reel efektif kurun azalışı, TL'nin reel olarak değer kaybettiğini, yani Türk mallarının yabancı mallar cinsinden fiyatının düştüğünü gösteriyor.

Endeksteeki değişim TCMB'nin TL'deki değer değişimlerinin enflasyona yansımaya verebileceği tepkiler açısından yakından takip ediliyor.

Faiz mevduatta dip yaptı kredide zirvede

Vatandaşlar Merkez Bankası'nın faiz indirimlerine rağmen bankalarda yüklü faiz oranları ile karşı karşıya kalıyor.

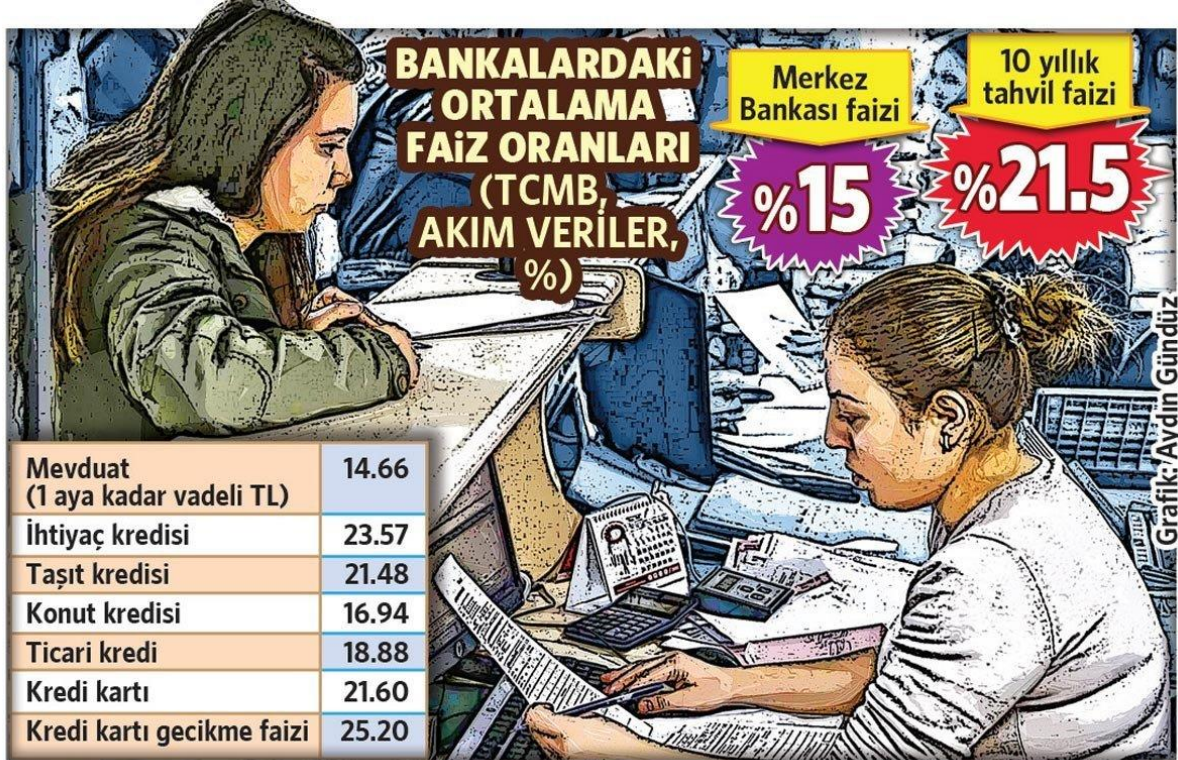
Cumhurbaşkanı Erdoğan, yükselen enflasyona rağmen “faize savaş açtığı” yeni ekonomi modelinden dönüş olmayacağını sürekli dile getirirken, vatandaş faiz ödemekten belini doğrultamıyor. Merkez Bankası (TCMB) politika faizini son üç ayda 400 baz puan indirerek yüzde 19'dan yüzde 15'e çekti.

REEL FAİZ -%6.31

Ancak politika faizinin düşmesi ne kredi ne de piyasa faizlerine yansıdı. A'dan Z'ye attıkları her adımda yüklü faiz oranları ile karşı karşıya kalan vatandaşların TL tasarrufları için elde ettikleri getiriler ise enflasyonun 6 puan altında kalıyor. Kasım enflasyonu (%21.31) beraber reel faiz -%6.31'e geriledi. TCMB verilerine göre 1 aya kadar vadeli TL mevduata uygulanan ortalama faiz yüzde 14.66, 3 aya kadar vadeli mevduatta ortalama faiz yüzde 15.84 oldu. 1 yıla kadar vadeli TL mevduatlarda ortalama faiz ise yüzde 14.08'e kadar geriledi. Böylece TL mevduatta ortalama faizler 2021'in en dip seviyelerine geldi. Kredi kartı faizlerinin ise aylık yüzde 1.80 yıllık yüzde 21.60 olduğu görülüyor. Kart borcu gecikirse aylık yüzde 2.20 ve yıllık yüzde 25.20'lik bir gecikme faizi uygulanıyor.

Kartlara ödenen faiz ikiye katlandı

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) haftalık verilerine göre 26 Kasım itibarıyla bireylerin kredi kartı borcu yıllık % 28 artışla 196.5 milyar TL'ye ulaştı. Kredi kartı borç bakiyesi artarken, bankalara ödenen kart faizi de katlanarak arttı. BDDK'ya göre Ocak-Ekim aylarını kapsayan on aylık süreçte bankaların kredi kartlarından elde ettikleri faiz tutarı 17 milyar 592 milyon TL'ye ulaştı. Geçen yıl bu tutar 8.4 milyar TL idi.

Merkez'in faizi ile makas açılıyor

başta ticari krediler ve kredi kartı faizleri olmak üzere bankaların vatandaştan aldığı faiz Merkez Bankası'nın yüzde 15 olan politika faizinin çok üzerinde seviyelerde kalmaya devam ediyor. İhtiyaç kredisi oranı yüzde 23.57, taşıt kredisi oranı yüzde 21.48 seviyelerinde iken bir tek konut kredisi oranı yüzde 16.94 ile Merkez Bankası'nın faizine yakın seviyelere indi.

Erdoğan: Stokçular bedelini ağır ödeyecek

Katar'a hareketi öncesinde Atatürk Havalimanında açıklama yapan Cumhurbaşkanı Erdoğan stokçulukla ilgili, "Bedelini ağır ödeyecekler. Çünkü vatandaşımıza hele hele gıdada bu tür zulmü yapanlara biz 'Buyur yoluna devam et diyemeyiz.'" dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye-Katar Yüksek Stratejik Komite 7. Toplantısı'na katılmak üzere resmi ziyarette bulunacağı Katar'a gitmeden önce Atatürk Havalimanı'nda basın mensuplarına açıklama yaptı.

Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani'nin davetine icabetle Yüksek Stratejik Komitesinin 7. Toplantısı için Katar'a hareket edeceğini hatırlatan Erdoğan, Şeyh Temim ile ikili ve heyetler arası olmak üzere son derece başarılı görüşmeler gerçekleştireceklerine inandığını dile getirdi.

Erdoğan, "İkili ilişkilerimizde son yıllarda kaydedilen mesafeden inşallah bundan sonrası çok daha verimli bir şekilde devam edecektir. Bugün kardeşim Şeyh Temim'in anne ve babasıyla ailece akşam bir arada olacağız. Onlarla bir yemeğimiz olacak. Yarın da Yüksek Düzeyli Stratejik Konsey toplantımızı yapacağız." ifadelerini kullandı.

Bu toplantıda heyetler arası görüşmeler olacağını ve en geniş manada bu toplantının gerçekleştirileceğini vurgulayan Erdoğan, şöyle devam etti:

"Bildiğiniz gibi Türk-Katar savunma noktasında askerlerimizin oradaki üssü söz konusu ve bu üssümüzle oradaki çalışmalarımızı ayrıca yürüteceğiz. Orayı da ziyaret etmek suretiyle Mehmetçiklerimizle orada bir arada olacağız. 2014 yılında Stratejik Komitenin ilk toplantısını gerçekleştirmek üzere adımlarımızı attık. 2015 yılında da Doha'da ilk toplantıyı yaptık. Türkiye Katar ilişkileri iki ülkenin tarihine dostluğuyla ve potansiyeliyle mütenasip bir şekilde stratejik perspektifle günden güne güçlenmeye başlamıştır. Yüksek Stratejik Komite mekanizması çerçevesinde Katar'la bugüne kadar siyasi, askeri, ekonomik, kültürel olmak üzere 69 belge imzaladık. Yapılan anlaşmalar sayesinde işbirliğimizi daha da ileri noktalara taşıdık."

Cumhurbaşkanı Erdoğan, yarın yapılacak 7. toplantı vesilesiyle imzalanacak yeni anlaşmalarla dayanışmayı daha da perçinleyeceklerini dile getirerek, Şeyh Temim ile ikili görüşmenin ardından komite toplantısına başkanlık edeceklerini anlattı.

Görüşmelerde ikili ilişkileri tüm boyutlarıyla ele alma fırsatı olacağını belirten Erdoğan, ortak gündemlerinde yer alan önemli bölgesel ve uluslararası konularda da fikir teatisinde bulunacaklarını kaydetti.

Erdoğan, görüşmelerin sonunda Türk Katar Birleşik Müşterek Kuvvet Komutanlığını ziyaret edeceğini dile getirerek, "Türk Katar dostluğunun nişanelerinden kuvvet komutanlığımızda görev yapan Mehmetçiklerimizle ve komutanlarla hasbihal edeceğiz." dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye ve Katar'ın son yıllarda karşılaştıkları bölgesel zorluklar karşısında güçlü duruşlarını özellikle koruyan iki devlet olduğunu kaydetti.

"Körfez'deki diğer ülkelerle de iş birliğimizi geliştirmeye çalışıyoruz"

Erdoğan, Türk iş adamlarına Katar'da verilen işlerin tutarının 15 milyar dolar civarında olduğunu belirtti.

"Katar'ın yanı sıra Körfez'deki diğer ülkelerle de iş birliğimizi geliştirmeye çalışıyoruz." diyen Erdoğan, şöyle devam etti:

"Körfez bölgesinde diyalog kapılarının tekrar açılması ve yanlış anlamaların giderilmesi yönünde yürütülen diplomatik çabaları memnuniyetle karşılıyoruz. Türkiye olarak tüm Körfez ülkeleriyle olan birlikteliğimizi, dayanışmamızı, bundan sonraki ilişkileri çok daha güçlenerek devam ettirmekten yanayız."

Cumhurbaşkanı Erdoğan açıklamalarının ardından gazetecilerin sorularını yanıtladı.

"Biz kesinlikle bu noktada işçimizi zora sokmayacağız"

Erdoğan, asgari ücret ile ilgili bir soru üzerine, şunları kaydetti:

"Biz kesinlikle bu noktada işçimizi zora sokmayacağız. Asgari ücret noktasında da inşallah en uygununu, en ideal olanını gerek brüt gerek net masaya yatırarak nihai

kararımızı vereceğiz. Sadece işçi kesiminin memnuniyeti değil, işveren kesiminin de alınan karardan memnun olması gerekiyor." dedi.

"Stokçuluk yapanlar bedelini ağır ödeyecek"

En çok rahatsız olduğu konunun stokçuluk olduğunu dile getiren Erdoğan, şöyle devam etti:

(Stokçuluk) Şu anki cezai müeyyide çok düşük. Mehmet (Muş) Bey'e söyledim, hazırlıklarınızı yapın bu müeyyideyi onları rahatsız edici bir noktaya çıkaralım. Bedelini ağır ödeyecekler. Çünkü vatandaşımıza hele hele gıdada bu tür zulmü yapanlara biz 'Buyur yoluna devam et diyemeyiz."

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Güney Kıbrıs Rum Kesimi'nde Larnaka Büyük Camisi'ne yapılan saldırıya ilişkin, "Güney Kıbrıs'taki bu operasyon karşılıksız kalmayacak." ifadelerini kullandı.

Kılıçdaroğlu: Bu bütçe kumpas bütçesidir

CHP lideri Kemal Kılıçdaroğlu, Meclis'te bütçe görüşmelerinde hükümeti çok sert eleştirdi. Konuşması sırasında kürsüde yaptığı el hareketi AK Parti sıralarından tepki gördü.

Kılıçdaroğlu'nun konuşmasından satışıları şöyle:

- ✓ Bu bütçe kumpas bütçesidir
- ✓ Enflasyon gerçekten yüzde 21'se vallahi siyaseti bırakırım. Ekmeğe gelen zam bile bundan daha fazla.
- ✓ Sayıştay raporları değiştiriliyorsa yürütme organının korktuğu bir şey vardır. Sayıştay'a müdahale eden kim? Beni üzen nokta nedir:

TBMM'ye seçimle gelen birisinin gelip burada bütçeyi anlatmaması yerine atadığı bir kişiyi görevlendirmesidir. Bu anayasada bütçenin yapımıyla ilgili özel bir düzenleme yapılmışsa, özel bir süreç içinde görüşülüyorsa, bir kişi gelecek bütçesinin arkasında kapı gibi duracak. Göndermiş memurlarını buraya, siz bütçeyi anlatın. Pembe bir tablo, çünkü öyle bir talimat almışlar. Yangında bile "Sayın Cumhurbaşkanımızın talimatlarıyla yangını söndürmeye başladık" diye cümleyi kuruyorlar. Yangın için talimat mı beklenir Allah aşkına.

- ✓ Milletvekillerinin sorduğu 7 bin 300 soruya bakanlar cevap vermedi. Eğer bakan, milletvekilin sorularına cevap vermiyor ise meclis sıradan bir kurumdur.

07.12.2021

✓ Bu bütçe kimin sorununu çözüyor? Kapanmışlar saraya, her şey çok güzel. Bir maaş alan var 3 maaş alan var. Dışardan daha pahalıya buğday getiriyorsun kendi çiftçine ödemiyorsun.

✓ Dolar 5.20 kuruş arttı. Türkiye'nin dış borçları 2 trilyon arttı. Toplayacağımızdan çok fazla. Bu Londra'daki tefecilere dolar baronuna gidecek. Bunların yatacak yeri yok.

Okday: Kurdaki hareketlilięi faize baęlamak yanlış

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Okday, kurda yaşanan hareketliliğin politika faizine bağlanamayacağını söyledi.

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Meclis Genel Kurulu'ndaki bütçe sunumunda, kurda yaşanan hareketliliğin politika faizine bağlanamayacağını, ülkenin döviz ihtiyacını en aza indirecek dayanıklı bir ekonomik yapı kuracaklarını söyledi.

Son günlerdeki kur hareketlerinin, ekonominin gerçeklerine uygun olmadığını ifade eden Oktay, "Bu manipölasyon girişimlerinin bize olduğu kadar, bunu yönlendirenlere de giderek artan bir maliyeti vardır ve bu sına, ekonomi üzerinden ülkemize sözde diz çöktürmek isteyenler için de sürdürülebilir değildir. Kurlarda yaşanan hareketlenme sadece faize bağlanamaz" diye konuştu.

Oktay, saldırılara karşı çok daha dayanıklı bir yapıyı hızlı bir şekilde oluşturacaklarını belirtti. Oktay, 2021 yılının ihracat performansı bakımından büyük başarıların yakalandığı bir yıl olduğunu ifade etti.

Erdoğan Katar'da

Cumhurbaşkanı Erdoğan, 16.30'da Katar'ın başkenti Doha'ya geldi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, özel uçak "TC-TRK" ile 16.30'da Katar'ın başkenti Doha'ya geldi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Hamad Uluslararası Havaalanı'nda Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Katar Maliye Bakanı Ali bin Ahmed Alkuwari, MİT Başkanı Hakan Fidan, Türkiye'nin Doha Büyükelçisi Mehmet Mustafa Göksu ve Katar-Türk Birleşik Müşterek Kuvvet Komutanı Piyade Kurmay Albay Bilal Çokay tarafından karşılandı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile eşi Emine Erdoğan'ın yanı sıra, Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, İletişim Başkanı Fahrettin Altun, Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanı İsmail Demir, Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın, AK Parti Genel Başkan Yardımcısı ve Parti Sözcüsü Ömer Çelik ile Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş da Doha'ya geldi.

Limon ihracatındaki yasağın faturası çiftçiye ödetiliyor

Ali Ekber YILDIRIM

07 Aralık 2021 Salı

Geçen yıl limon ihracatına 4 ay süreyle getirilen kısıtlamanın faturası bu yıl çiftçiye ödetiliyor. Üretimindeki düşüş ve buna bağlı olarak fiyatların yükselmesi nedeniyle 7 Nisan 2020 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Ticaret Bakanlığı Tebliği ile limon ihracatında kısıtlama getirildi. Tebliğ ile limon ihracatı Tarım ve Orman Bakanlığının ön iznine bağlandı.

Koronavirüsün küresel bir salgına dönüşmesi ile birlikte pek çok ülkede limon başta olmak üzere C vitamini içeren ürünlere yoğun talep oldu. Koronavirüse karşı koruyucu olduğu iddia edilince, limon en çok talep edilen ürün oldu. Tam da böyle bir dönemde Türkiye’den limon talep eden alıcılara "veremeyiz" denildi.

Tarım ve Orman Bakanlığı limon miktarını tespit etmek, iç piyasanın ihtiyacı ile ilgili bir çalışma yaptı. Bu çalışmadan sonra, üreticinin elindeki ve depolardaki limon miktarının yeni hasat dönemine kadar iç tüketime ancak yeteceği belirtilerek ihracata fiili yasak getirildi. Ancak, o gün de yazdığımız gibi, bakanlığın yaptığı tespitte yanlışlık vardı. Üreticinin elinde, depolarda ihtiyaçtan daha fazla limon olduğunu yazdık. O dönemde restoranların, otellerin kapalı olması, turizmin tamamen devre dışı kalması, yaklaşık 50 milyon turist gelmeyeceği hesaba katılmamıştı.

Bu nedenle elinde limon olan ve satamadığı için zarar eden üretici haklı olarak tepki gösterdi. Üreticilerin iddiası, Ağustos ayına kadar Türkiye’nin ihtiyacını karşılayacak ve yaklaşık 60-70 bin ton da ihraç edilebilir limon vardı. Ağustosta Mayer çeşidi limonun hasadı başlayacağı için sıkıntı olmayacaktı.

Bakanlık üreticiyi dinlemedi. İhracatın ön izne bağlanması üreticinin elindeki limonun fiyatını düşürdü. Ağustos ayı başında ihracattaki kısıtlama kaldırıldı. Ancak, ihracat pazarları kaybedildi. Bunun faturasını da bu yıl üretici ödüyor.

Limon neden dalda kaldı?

İhracata yasak getirildikten sonra üretici büyük zarar uğradı. 13 Mayıs 2020'de "Limonda ihracat yasağının cezası üreticiye kesilmesin" başlığıyla bir yazı yazmıştım. Yukarıda kısa bir özetini paylaştığım gelişmeleri o yazıda ayrıntılı olarak yazdım. Yazdıklarımın hepsi gerçek oldu. Limon ihracatına getirilen yasak ile Türkiye limonda ihracat pazarlarının bir bölümünü kaybetti. Bugün dalından toplama maliyeti kilo başına 35-40 kuruş olan limonu, üretici 20-30 kuruşa satamıyor. Ürün dalda kaldı. Büyük bir rezalet yaşanıyor. Buna da "gıdada millilik" deniliyor.

Üretici limonu bahçede dalında 20-30 kuruşa satamazken, pazarda 5 liraya, marketlerde 7-8 liraya satılıyor. Limonda yaşanan sıkıntının tek bir nedeni yok. Bir çokneden sayılabilir. Ama en önemlisi yanlış tarım politikası ve yanlış dış ticaret politikasından kaynaklanıyor.

Kaynak: Akdeniz Yaş Meyve ve Sebze İhracatçıları Birliği

Üretim alanları genişledi

Limon üretimi büyük oranda Mersin ve Adana'da gerçekleştiriliyor. Son yıllarda Adana'da, Çukurova'da diğer tarımsal ürünlerden zarar eden çiftçiler limon başta olmak üzere meyveciliğe yöneldi. Ağaç sayısında ciddi artışlar oldu. Bu sene limon da yaşanan sıkıntının temel nedeni aslında yıllardır kendini gösteren bitkisel üretimden zarar eden çiftçinin birkaç yıl üst üste fiyat yüksek diye limon ağacı dikmesi ile başladı. Dikilen ağaçlar şimdi meyve vermeye başladı. Tabi limon da farklı çeşitler var bunlarda üretimle ilgili iklime bağlı olarak bazı sıkıntılar yaşanıyordu ama bu sene herhangi bir sıkıntı yaşanmayınca yani normal üretim olunca limon çiftçinin elinde kaldı.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerinden ağaç sayılarının son beş yıllık seyri incelendiğinde, 2020 yılında meyve veren ağaç sayısında (11 milyon adet) 2016 yılına göre yüzde 26 oranında, meyve vermeyen ağaç sayısında ise (4,4 milyon adet) yüzde 25,8 oranında artış oldu.

Tarım ve Orman Bakanlığı verilerine göre, 2015-2016 sezonunda 751 bin ton olan Türkiye limon üretimi, 2017-2018 sezonunda 1 milyon tonun üzerine çıktı. 2018-2019

sezonunda 1 milyon 100 bin ton oldu. 2019-2020 sezonunda ise 950 bin tona geriledi. 2020 yılında 1 milyon 189 bin ton olarak gerçekleşen üretimin, 2021 yılında 1 milyon 450 bin ton olması bekleniyor. Yıllık üretimim yaklaşık yüzde 55'i ihraç ediliyor. İç piyasada da tüketimde artış var. 2015 yılında 272 bin ton olan tüketim 2018'de 497 bin tona kadar yükseldi. 2020'de turizmdeki daralma nedeniyle tüketimin 400 bin ton seviyelerine düştüğü tahmin ediliyor.

Son yıllarda iklime bağlı ani hava değişiklikleri nedeniyle limon üretiminde mutlaka belli oranda zarar meydana gelir ve üretim azaldığı için fiyatlarda da yükselme olurdu. Fiyatlardaki yükselme limon alanlarının genişlemesinde önemli bir faktör.

Rusya alternatif pazarlara yöneldi

Türkiye'nin en fazla limon ihraç ettiği ülke Rusya, geçen sene uygulanan kısıtlama nedeniyle Türkiye limonda bazı pazarları kaybetmeye başladı. Özellikle Rusya, alternatif pazarlara yöneldi. Mersin Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı ve ihracatçı Hakan Sefa Çakır, Rusya Türkiye'nin en fazla limon ihraç ettiği ülke olduğunu ancak bu yasaklama ile birlikte başka pazarlara yöneldiğini söyledi. Çakır: "Başta Özbekistan olmak üzere Mısır diğer ülkelerden de Rusya'ya ihracat yapılmaya başlandı ve Türkiye oradaki pazarının bir bölümünü kaybetmiş oldu. Ayrıca, Güney Afrika Ar-Ge yatırımları ile sezonu iki ay uzatmaya başladı. Normal şartlarda eylüle kadar piyasada yer alan Güney Afrika, bu çalışmalarla sezonu kendi açısından ekim, kasım ayına kadar uzattı. Türkiye o aradaki boşluğu değerlendiriyordu şimdi bunu da kaybetti" dedi.

Yani bir yandan rakip ülkeler üretimi, ihracatı planlarken, Türkiye, limon fiyatı arttı diye ihracatta kısıtlama getirdi bu kısıtlama ile birlikte de pazarlar kaybedilince ihracat geçen seneye göre artmış görünse de önceki senelere göre azaldı.

Limon da yaşanan bu sıkıntı önümüzdeki dönemde diğer meyve ürünlerinde de yaşanabilir çünkü kontrolsüz bir dikim var.

İhracatta ton başına 100 lira destek yetersiz

Limon ihracatında Destekleme Fiyat İstikrar Fonu'ndan (DFİF) ton başına 100 lira bir destekleme öngörülüyor. Ancak verilen 100 lira destek ne ihracatçıya ne üreticiye bir yarar sağlamayacak. Çünkü şu anda toplama maliyeti kilo başına 35-40 kuruş. Alıcıların üreticiye verdiği fiyat mayer çeşidi limonunda 25-30 kuruş, enterdonat limonunda 1 lira civarında. Üretici limonu toplasa zarar edecek.

Geçen sene limon fiyatı arttı diye ihracata kısıtlama getiren hükümet bu sene üretici limonunu satamazken fiyat yerlerde sürünürken müdahale etmiyor. Tarım ve Orman Bakanlığı yetkilileri hala geçen seneki ihracat kısıtlamasını savunarak "biz yasak getirsek limonun kilosu 20 lira olurdu" diyor. Şimdi de limonun kilosu çiftçide 20-30 kuruş o zaman şimdide müdahale edin de çiftçi zarardan kurtulsun. Limon ağaçları

kontROLSÜZ OLARAK DİKİLİRKEN SEYİRCİ KALAN BAKANLIK, LIMON AĞAÇLARI KESİLİRKEN, SÖKÜLÜRKEN DE SEYİRCİ KALMAYA DEVAM EDİYOR.

Anayasa gereği çiftçi desteklenmeli

Üretici Mehmet Mühür, limondaki ana sıkıntının ihracatta geçen yıl uygulanan yasaklamadan kaynaklandığını belirterek: "Yasak gelince toptan alım yapanlar Türkiye'den sebze-meyve alımını durdurdu. Acil ihtiyaç dışında ürün almıyorlar. Dış pazarlarda Türkiye dışlandı. Çünkü, ihtiyacım olduğunda bana ürün vermedin ben başka pazarlardan aldım, şimdi de oradan almaya devam ediyorum" diyorlar. Dış alımcılar bunu söyleyebilir, ama devlet üreticisini korumak, desteklemek zorunda. Bu anayasa hükmüdür. Anayasamızın 3. bölüm 45. maddesine göre, "devlet, bitkisel ve hayvansal ürünlerin değerlendirilmesi ve gerçek değerlerinin üreticinin eline geçmesi için gereken tedbirleri alır" deniliyor. Bunun gereği yapılmalı" görüşünü dile getirdi.

Tarımda planlamanın yanlış anlaşıldığını da ileri süren Mehmet Mühür: "Dünyada nüfus artıyor ihtiyaçlar artıyor. Elbette buna göre üretimi artırmak gerekiyor. Tarımda planlama, inşaat yapar gibi, ev yapar gibi bir planlama yapılamaz. Ev yaparsınız oda şuraya tuvalet banyo buraya diye planlarsınız. Tarımda böyle bir planlama çok mümkün değil. O sene rekolte fazlaysa devletin dış temsilcilikleri devreye girer bu ürünün pazarlanması konusunda gerekli çalışmalar yapılır." dedi.

Limon üreticisi Fikret Özer, limonda iki sene önce sıkıntı beklediklerini ancak iklime bağlı değişikliklerin yaşandığı için bu sıkıntının bu yıl ortaya çıktığını söylüyor. Bu yıl hiç bir zarar yaşanmadığı için ürünün çok iyi olduğunu ancak limonun kilosunun mayer cinsi limonda 20-30 kuruş, enterdonat limonda ise 1 lira civarında olduğunu belirten Özer, limonu dalından toplama maliyetinin 35-40 kuruş olduğunu bunun üreticiyi kurtarmadığı için dalında bırakıldığını söyledi. Özer, kilo başına 10 kuruşluk ihracat desteğinin ekim, kasım ve aralık dönemi için uygulanacağını vurgulayarak: "Bunda da yanlışlık var. Üç ay yerine Aralık ayında kiloda 30 kuruş verilse belki bir işe yarardı" dedi.

Özetle, limonda yaşanan sıkıntının birçok nedeni var. Ancak en önemlisi geçen yıl ihracatta uygulanan 4 aylık kısıtlama. Bu yanlış uygulamanın faturası ne yazık ki çiftçiye ödetiliyor.

YENER ABİYİ KAYBETTİK

DÜNYA Gazetesi İzmir Temsilciliği'nde uzun yıllar birlikte çalıştığımız, temsilcimiz, ağabeyimiz Yener Özkesen yaşama veda etti. Kendisine Allah'tan rahmet sevenlerine başsağlığı dilerim.

Faizde Credit Suisse'in duyduğu mu, Erdoğan'ın dediği mi olacak?

Alaattin AKTAŞ

07 Aralık 2021 Salı

✓ **Merkez Bankası Başkanı'nın "16 Aralık'ta faizi indirmeme olasılığı arttı" demesi fazla bir anlam ifade eder mi? Eğer faiz kararını Merkez Bankası veriyor olsaydı, bu ifade elbette anlam taşır ve TL hızla değer kazanırdı.**

✓ **Oysa piyasada yaprak biraz kımıldar gibi oldu; o kadar. Çünkü herkes biliyor ki faiz kararı verme yetkisi Merkez Bankası'ndan alınlı çok oldu.**

Türkiye ekonomisi eylül ayındaki Para Politikası Kurulu toplantısında alınan faiz indirimi kararıyla yeni bir yola girdi ya da gözde ifadeyle makas değiştirdi. Bu yolda yürümeye devam edeceğimiz ekim ve kasım toplantılarındaki kararlarla iyice pekişti. Yetmedi, faizin daha da indirileceği söylemi her ortamda, herkes tarafından üstüne basa basa dile getirilir oldu.

Önümüzde yılın son toplantısı var. Merkez Bankası Para Politikası Kurulu 16 Aralık'ta toplanıp faiz indiriminde kalan o sınırlı alanı kullanacak. İndirimle ilgili sınırlı bir alan kaldığı ifadesi bizim değil tabii ki. Bu ifade hem Para Politikası Kurulu'nun önceki toplantılarının metinlerinde yer aldı, hem Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu tarafından dile getirildi.

Merkez Bankası tarafı her ne kadar sınırlı bir alandan söz ediyorsa da, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın ifadelerinde herhangi bir sınıra işaret edildiğini pek duymadık. Faiz indirilmeye devam edilecek. Hatta Erdoğan'ın zaman zaman tek haneli faize vurgu yaptığını da biliyoruz.

Merkez Bankası eylülde 1, ekimde 2, kasımda yine 1 puanlık indirim yapmıştı. Genel kanı aralık ayında bir kez daha 1 puanlık indirime gidileceği yönünde. Yani halen yüzde 15 olan politika faizinin yüzde 14'e indirilmesi bekleniyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın zaman zaman faiz konusundaki keskin söylemlerine bakanlar, aralık ayındaki indirimin 1 puandan fazla olabileceğini de bekler oldu.

Aslında piyasalardaki durum faizin indirilmesine hiç elvermiyor ama bu durumun dikkate alınmadığı da ortada. “Faiz inince döviz artar, dövizin artmasıyla da enflasyon fırlar gider” gerçeği kaygı olmaktan tümüyle çıktı. Sonuçta enflasyonun çok hızlandığı ve daha da hızlanacağı gerçeği adeta tümüyle göz ardı edilerek yalnızca ilk iki basamağa, yani faiz indirimine ve dövizin artmasına odaklanıldı, bu sayede Türkiye'nin ihracatını artıracak üstünde durulmaya başlandı. Sonraları bunun da ötesine geçildi ve bir kazanımmış gibi Türkiye'nin ucuz işgücü merkezi haline gelmesinin sağlanacağı, böylece yatırımların artacağı ve ülkenin refaha kavuşacağı ileri sürülür oldu. Hem de bu üç beş yıla yayılmayacak, neredeyse üç beş ay içinde gerçekleşecekti.

Hem faizi, hem döviz tutmak!

Merkez Bankası, yüksek enflasyon ortamında gerçekleştirilmesi mucize ötesi bir deneye kalkıştı. Hem faiz tutulacak ve giderek aşağı çekilecekti, hem de kur artışı frenlenecekti.

Kur artışını önleyebilmek adına yedi yıl aradan sonra geçen hafta döviz doğrudan müdahale edildi. Merkez Bankası'nın net döviz rezervi eksideyken böyle bir adım atmasının anlaşılır tarafı yoktu. Kaldı ki, net rezerv artıda olsa bile faizi düşürürken döviz satmanın, döviz talep edenlere avantaj yarattığı çok basit bir gerçektir.

Önce dövizin pahalılaşmasına yol aç, sonra döviz pahalılaşsın diye elindeki rezervi sat!

Bu politikayı uygulayanlar, iktisat fakültesinin birinci sınıfından öteye geçemez aslında. Döviz müdahalesinin kılıfı da bir türlü olmuyordu üstelik. Dövizdeki aşırı oynaklığa karşı müdahaleye girişildiği söyleniyordu ama önceki günlerde çok daha büyük dalgalanmalar yaşanmıştı. Merkez Bankası o günlerde kılıfı kırıpratmamıştı.

Yoksa Merkez Bankası dolar 14 lirayı geçmesin diye mi bu müdahaleye girişiyordu! Hani Merkez Bankası'nın kurda bir hedefi yoktu!

Credit Suisse'ten aldık haberi!

İşte “Ne oluyor, ne olacak, nereye gidiyoruz” sorularına yanıt bulmaya çalışan piyasalar, bu kafa karışıklığı içinde dün ilginç bir habere uyandı.

Haber Bloomberg HT kaynaklıydı, Bloomberg de dayanağının Credit Suisse olduğunu belirtiyordu. Credit Suisse'in kaynağı ise Merkez Bankası başkan ve yardımcısının bir anlamda kendi aralarındaki konuşmaydı.

Merkez Bankası yöneticileri geçen hafta yerli ve yabancı yatırımcılarla toplantılar yaptı. Yabancılarla gerçekleştirilen toplantıda Başkan Yardımcısı Mustafa Duman faiz

indirimine devam edilip edilmeyeceği yönündeki kararın 16 Aralık'taki Para Politikası Kurulu toplantısında verileceğini söyleyince Başkan Şahap Kavcıoğlu araya girip "16 Aralık'taki toplantıda faiz indirimi yapılmaması olasılığı arttı" demiş.

Bu haberle birlikte döviz piyasasında sınırlı da olsa bir etki gözlemlendi. Düşünebiliyor musunuz; faiz artışı değil, indirimle son verilebileceğine dönük dolaylı mı dolaylı ve doğru olup olmadığı bilinmeyen bir haber bile etki etti. Aslında bu, sorunumuzun kaynağını çok açık biçimde ortaya koyan somut bir işaret.

Siz yine de indirimle hazır olun!

Başkan yardımcısına başkan müdahale etmiş de, indirim yapılmayabilirmiş de...

Hani faiz kararını Merkez Bankası veriyor olsa, bu diyalog da gerçek olsa, tamam! Deriz ki, anlaşılan 16 Aralık toplantısında faize dokunulmaması söz konusu olacak gibi...

İyi de faiz kararlarını Merkez Bankası mı alıyor sanki! Cumhurbaşkanı faiz indirilecek dediği sürece kim dinler Kavcıoğlu'nu ya da bir başkasını?

TL'nin reel değeri dibe oturdu!

Merkez Bankası'nın 2003 yılını 100 kabul ederek oluşturduğu ve 1994 yılına kadar geri götürdüğü reel efektif döviz kuru endeksi kasım ayında şimdiye kadarki en düşük düzeye geriledi.

Reel efektif döviz kuru kasım ayında 54.33'e indi. Söz konusu endeks 27 yıl 11 aydır, yani tam 335 aydır hesaplanıyor ve kasımda ilk kez bu düzeye inilmiş oldu.

Reel efektif döviz kurunun en düşük gerçekleştiği on ayı sıralayınca ilginç bir tablo çıkıyor karşımıza. Bu on en düşük değer altısı bu yıl, dördü de geçen yıl oluşmuş.

Her ne kadar reel kur dibe oturmuşsa da, gerçekte bu kadar düşük değildir. Çünkü biz fiyat artışını olduğundan daha az ölçüyoruz.

Reel efektif döviz kurunun en düşük olduğu on ay

Kasım 21	54,33
Haziran 21	59,68
Ekim 21	60,11
Mayıs 21	60,45
Kasım 20	60,47
Ekim 20	60,55
Temmuz 21	61,24
Aralık 20	62,17
Nisan 21	62,26
Eylül 20	62,29

İhracat ‘pahalya üret ucuza sat’ ile rekora gidemez

Şeref OĞUZ

07 Aralık 2021 Salı

Fiyat oynaklıklarının yüksek olduğu bir dönemi yaşıyoruz. **Ahlaki değerlerin** sorgulandığı, **stokçuluğun** arttığı mevcut **durumdan fırsat yaratmanın** yükseldiği bir zamandan geçiyoruz ve **kur geçişkenliği** sadece **enflasyon** üzerinde değil, **iş ahlakında** da bozulma etkisini gösteriyor.

Merkez Bankası verilerine göre, reel efektif döviz kuru (**REK**), ekimdeki **60,67** değerinden kasımda **54,33**’e gerilemiş. Endeks; **2003’ü 100 baz alıyor** ve bu değer inmesi, Liramızın değer kaybettiğini (**ucuzladığını**) gösteriyor. Endeks çok düştüğünde, bu ülkede üretilen **ürünlerin çok ucuz fiyattan dışarıya satıldığı** anlamına geliyor.

“TÜRK LİRASI UCUZ, YATIRIM YAPIN”

Uluslararası piyasalarda iş yapan yatırımcılar “**TL ucuz, TL’ye yatırım yapın**” diyorlar. Varlıklar; “**finansal ve reel**” olarak ikiye ayrılıyor. Normalde **yabancı yatırımcı** öncelikle **finansal varlıklarla** ilgilenir. Ancak piyasaların oynaklığı sırasında getirilen sınırlamalar ve artan kredi risk primi yabancıların **finansal varlıklardan çekilmesine** yol açtı. Şimdi kur etkisi ile **canlanma** bekleniyor.

İKİ SORU İKİ CEVAP

Yabancı rüzgârı esebilir mi ve kalıcı olur mu?

Yabancı ucuz varlıklara gelebilir, ancak kalıcılığı için ülke risk priminin düşmesi önemli.

İçinde bulunduğumuz süreç ihracatçı şirketleri nasıl etkiler?

Maliyetleri arttığı için beklenen etkiyi yaratmayabilir. Reel yatırımlarda yabancılar gayrimenkulle değil, faaliyet halindeki Türk şirketleriyle daha fazla ilgilenecektir.

NOT

DÖVİZ İÇİN DAHA ÇOK MAL ÜRETECEĞİZ

İhracat için attığımız bu adımda, **belli bir miktar ihracat dövizini elde etmek için daha çok ürün göndermek** zorundayız. İthal girdisi olan **şirketlerin maliyetleri**, kur etkisiyle daha da artacak.

Sanayi şirketlerinde **kur esnekliği** oluşsa da genel olarak kur etkisini tüm firmalar hissedecek. Bu da **ihracatta rekor kovalarken**, ülkede üretilen ihraç ürünlerinden, giderek **daha fazlasını ihraç etmekle** neticelenecek.

Çare? Elbette **katma değeri yüksek ürün üretmek** ve ihracatın **kilogram fiyatını** artırmak... **TİM'in inovasyon gayreti**, hükümetin **Ar-Ge teşvikleri** bu yüzden hayatidir ve **kilogram fiyatını artırmayan teşvikleri çar çur etmeyi bırakma zamanıdır.**

Abdulkadir Selvi

Kılıçdaroğlu, cumhurbaşkanı adaylığı için ne dedi

7 Aralık 2021

Bütçe görüşmeleri sırasında Kılıçdaroğlu'nu izledim. CHP lideri gergindi. Özellikle AK Parti milletvekilleriyle polemiğe girmek için özel bir çaba sarf etti. Zaman zaman tansiyon yükseldi ama gerilimin belirli bir seviyede kalması sağlandı.

Bakanların oturduğu sıralara dönerek sık sık, “**Şu beylere**” diye parmağını sallaması, şık olmadı.

İzlenimlerimi paylaşacağım. Ama öncelikle cumhurbaşkanı adaylığı konusunda verdiği yeni mesaja dikkat çekmek istiyorum. **Kılıçdaroğlu**, cumhurbaşkanı adaylığı konusunda artık niyetini gizleyemiyor. **Kılıçdaroğlu**, cumhurbaşkanı adaylığı konusunda ilk çıkışını geçen yıl 7 Aralık 2020 tarihindeki bütçe konuşması sırasında yapmıştı.

Dünkü bütçe konuşması sırasında, AK Parti milletvekilleri, “**Cumhurbaşkanı adayı olacak mısınız?**” diye laf atınca, “**Benim adaylığım niye o kadar ilgilendiriyor. Geliyor gelmekte olan, geliyor gelmekte olan. Unutma sen**” diye yanıt verdi.

Geliyor gelmekte olan, **Kılıçdaroğlu** cumhurbaşkanı adayı oluyor olmakta olan...

Kılıçdaroğlu, 1 yıl önceki bütçe görüşmelerinde de cumhurbaşkanı adayı mısınız diye laf atan AK Parti milletvekillerine, “**Cumhurbaşkanı adayı olmadığımı size kim söyledi?**” diyerek perdeyi açmıştı. O tarihten bu yana cumhurbaşkanı adaylığı konusunda peş peşe hamleler yapıyor.

GAZİ MECLİS'E HAKARET

Bütçe görüşmelerine gölge düşüren ise **Kılıçdaroğlu**'nun milli iradenin temsilcisi olan Gazi Meclis'e yönelik sözleriydi. **Atatürk**, Kurtuluş Savaşı'nı **Gazi Meclis**'le yönetti. Ama **Atatürk**'ün koltuğunda oturan CHP lideri, Gazi Meclis'e yakışmayan ifadeler

kullandı. Bu Meclis, dünya tarihinde Kurtuluş Savaşı'nı yönetmiş tek Meclis. Gazilik unvanı oradan geliyor. Ama ikinci bir gaziliği daha var. Bu Meclis 15 Temmuz'da FETÖ'cü darbeciler tarafından bombalanmış ama boyun eğmemiştir. O nedenle **Kılıçdaroğlu'nun, "Gazi Meclis diyoruz. Hangi gaziliği kaldı Allah aşkına?"** diye konuşması doğru olmadı. Eskilerin deyimiyle Meclis'in mehabetine yakışmadı.

CUMHURBAŞKANI VE BÜTÇE

Kılıçdaroğlu, bütçe konuşmasına Cumhurbaşkanı **Erdoğan**'ı hedef alarak başladı. "**Göndermiş memurlarını buraya, gidin bütçeyi anlatın**" dedi. Cumhurbaşkanları hiçbir zaman Meclis'e bütçeyi sunmadı. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçildi, bütçeyi Cumhurbaşkanlığı hazırlayıp Meclis'e sunuyor. O nedenle Cumhurbaşkanı sunmalıydı deniliyor. AK Parti Grup Başkanı **İsmet Yılmaz** görüşmelerin başında Anayasa ve Meclis İç Tüzüğü'ne göre izah etti. Ama Cumhurbaşkanı'nı temsilen kabine üyelerinden biri sunabiliyor. Bütçeyi Türkiye Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı Yardımcısı **Fuat Oktay** sundu. Bundan bir polemik üretmenin anlamı ne?

EKONOMİDEN VURMAYA ÇALIŞTI

Kılıçdaroğlu'nun bütçe konuşması Mersin mitinginde yaptığı konuşmanın benzeriydi. Ancak polemikten uzaklaştığı anlarda iktidarı ekonomi üzerinden vurmaya çalıştı. O anlarda etkili oldu. "**Bu bütçe, Türkiye Cumhuriyeti devletine karşı yapılmış bir kumpas bütçesidir**" dedi.

GAYRİ MİLLİ TARTIŞMASI

CHP lideri helalleşme çağrısını yaptıktan sonra tuhaf bir şekilde AK Parti'yi ve daha da önemlisi iktidara oy veren seçmenleri gayri milli ilan etmiş, “**Bunlar gayri millidir. Destekleyenler de gayri millidir**” demişti. Bütçe konuşmasında aynı yanlışı yaptı. “**Bunlar milli değil. Bunların hiçbiri milli değil. Oturan bakanların hiçbiri de milli değil**” dedi.

Hem helalleşme çağrısı yapıyorsun hem de **Erdoğan**'a oy verdiği için seçmenin yüzde 52'sini gayri milli ilan ediyorsun.

Ayrıca siyaseten de doğru değil. Seçimi kazanmak için AK Parti seçmeninin oyunu istiyorsun, hem gayri milli ilan ediyorsun. Gayri milli ilan ettiğin seçmen sana oy verir mi?

MECLİS'İ KARIŞTIRAN EL HAREKETİ

Kılıçdaroğlu'nun el hareketi Meclis'le birlikte sosyal medyayı da salladı. Mahir Ünal'ın itirazı ve AK Parti milletvekillerinin Kılıçdaroğlu'nun özür dilemesi yönünde ısrar etmeleri üzerine bütçe görüşmelerine ara verilip, “Meclis var'a” gidildi. Çünkü izaha muhtaç bir hareketti.

Ayrıca siyaseten de doğru değil. Seçimi kazanmak için AK Parti seçmeninin oyunu istiyorsun, hem gayri milli ilan ediyorsun. Gayri milli ilan ettiğin seçmen sana oy verir mi? Kılıçdaroğlu, helalleşmekten vazgeçti herhalde ki, o konuya hiç değinmedi. Zaten konuşması da helalleşme konuşması değildi.

BİR SİYASİ PORTRE OLARAK ALİ BABACAN

AK Parti döneminde bütün başarılar **Ali Babacan**'a, bütün yanlışlar **Erdoğan**'a aitmiş de haberimiz yokmuş.

Ne zaman ki **Ali Babacan** muhalefete geçti, partisini kurdu. Bu vesile ile gerçeklerden haberdar oluyoruz! İnsanın içinden, “**Sen neymişsin be Ali Babacan**” demek geliyor.

Fakat ilginç olanı **Ali Babacan**, **AK** Parti'de olduğu dönemde ne yaptıysa meğer hepsine karşıymış.

Son olarak Gezi'ye yapılan müdahaleye itiraz ettiğini söyledi. İyi ama hem itiraz etmişsin hem Gezi davasına müdahil olmuşsun. Hem karşı çıkmışsın hem de Gezi davasında yargılananlar hakkında şikâyetçi olmuşsun.

Ali Babacan, **Erdoğan**'ı cumhurbaşkanı adayı gösteren milletvekilleri arasında yer almıştı. Ama aynı zamanda **Abdullah Gül**'ün muhalefetin ortak adayı yapılması projesinin başında, hatta kendi ifadesiyle, “**tam göbeğinde**” yer almış. Başkanlık

07.12.2021

sistemine karşıymış. Ancak Başkanlık sistemini getiren Anayasa değişikliği Meclis'te oylanırken, iki kez evet oyu kullanmış.

Yani bugün ne dediyse tersini yapmış.

Oysa **Ali Babacan** siyasette temizliğin ve itibarın göstergelerinden biriydi. Şu içine düştüğü duruma bakın. Kendini mahvetti gitti.

Bu gidişle **Ali Babacan**, aslında ben DEVA Partisi'nin kuruluşuna da karşıydım ama kurduk derse şaşırmam.

Esfender KORKMAZ

Utandıran risk haritası

7 Aralık 2021 Salı

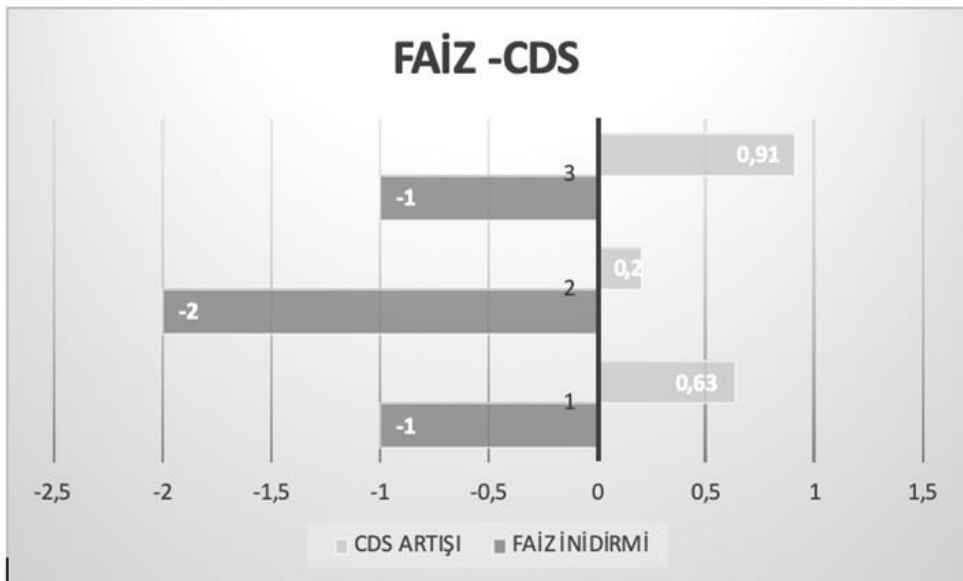
MB eksi reel faize gidince, Türkiye'nin yurt dışında satılan tahvillerinin iflas risk primi de arttı.

*Eylül ayında CDS oranı 358 baz puan idi. MB, gösterge faizini bir puan düşürdü. CDS oranı 425 baz puana yükseldi.

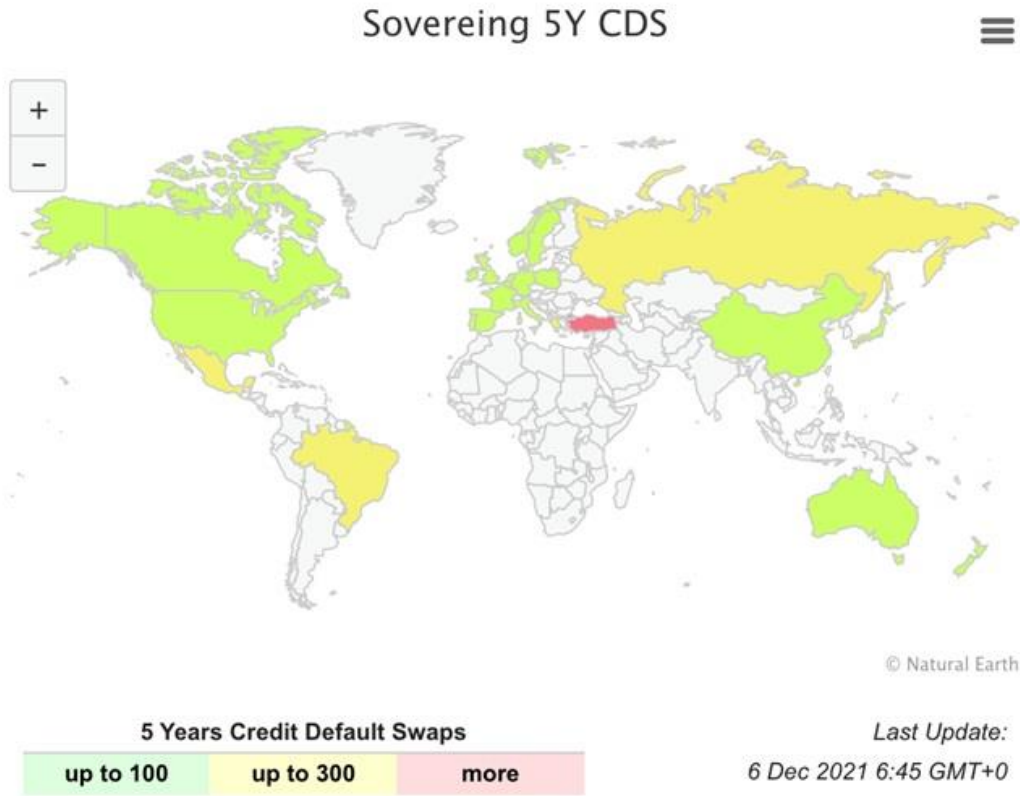
*Ekim ayında MB gösterge faizini 2 puan düşürdü, CDS oranı 440'a yükseldi.

*Kasım ayında MB, gösterge faizini 1 puan düşürdü. CDS oranı 532 puana çıktı.

Demek ki üç ayda 4 puan faiz indirimi sonucu, CDS oranı 358 baz puandan 174 baz puan artarak, 532 baz puana çıkmış. Bunun açık anlatımı; Türkiye eğer yüzde 3 faiz vererek yurt dışında tahvil satıyorsa, faiz indiriminden önce sigorta risk primi ile birlikte 3 artı 3,6 eşittir 6,6 faiz vererek satabiliyordu. Faiz indirimlerinden sonra bu faiz 3 artı 5,3 yani yüzde 8,3 faiz vererek satabiliyor. Yani üç ayda üç faiz indirimi dış borçlanma faizini 1,7 puan artırdı. Bazı iflas etmiş ülkeleri saymazsak, Türkiye dünyanın en riskli ülkesi olarak görülüyor.

Sovereign; dünya ülkeleri 5 yıllık tahvillerinin CDS oranlarını; Dünya haritası ve tablo olarak yayınlıyor. Dünya haritasında işlem gören ülkeler tahvillerinde CDS oranı 100 altında olan ülkeler, Avrupa, ABD, Kanada, Çin ve Avustralya. CDS oranı 300 altında olan ülkeler Rusya, Brezilya ve Meksika'dır. 300 üstünde dünyada tek ülke koyu renkle gösteriliyor, Türkiye. Dünyanın tek başına en riskli ülkesi olmak, vatansever bir insan olarak beni çok çok rahatsız etti. Haritayı aynen aldım.

Öte yandan, kredi derecelendirme kuruluşlarının Türkiye'ye verdiği not da **"yatırım yapılamaz spekülatif"** seviyesindedir.

FİTCH =BB-

MOODY'S = B1

STANDART AND POOR'S = B+

Kredi derecelendirme notunu belirlerken kuruluşlar, GSYH büyüme oranı, işsizlik oranı, cari işlemler dengesi, enflasyon oranı, CDS oranları, dış borç yükü, gibi makroekonomik göstergeleri dikkate alıyorlar. Ayrıca siyasi sorunlar ve müdahaleci politikaları da dikkate alıyorlar.

Yabancı yatırım sermayesi, raiting kuruluşlarının notlarına göre yatırım yapıyor. Bu nedenle Türkiye'ye doğrudan yabancı yatırım sermayesi gelmiyor.

Bu duruma neden geldik?

Tek nedeni var... Sayın Cumhurbaşkanı ya böyle istiyor veya denemek istediği yeni politika Türkiye şartlarına uymuyor. Çünkü tam kurlarda istikrar başlarken, faiz indirimi diyor. Eksi reel faize sermaye ve piyasa tepki veriyor. 2018 kur şokundan önce de Londra'da faizlerin mutlaka ineceğini söylemiş ve arkasından yabancı sermaye çıkmış, kur şoku yaşamıştık.

Aslında iktisat politikalarında değişiklik bir planlama ve üzerinde çalışma gerektirir. Çin modeli demenin tek nedeni panik olabilir. Çünkü **Çin'in ekonomik altyapısı, devlet ve kurumların yapısı, kur sistemi ve kambiyo sistemi çok farklıdır.**

Ayrıca başkanlık sisteminden sonra, istikrar politikalarının ve yatırım iştahının oturacağı, hukuki ve demokratik altyapı da kalmadı. Sisteme ve Cumhurbaşkanı olan güven azaldı. Bu durumu Haziran'dan bu yana yapılan 11 anket ortalamasından görebiliyoruz. (Vikipedi) 11 anket ortalaması olduğu için eğer taraflı anketler varsa onların etkileri de azalmış oluyor.

Cumhurbaşkanına görev onayı 11 anket ortalaması;

Onaylıyorum; yüzde 40,74

Onaylamıyorum; yüzde 50,93

Kararsız; yüzde 8,41

Anket sonuçlarına göre halkın çoğunluğu Cumhurbaşkanına güvenmiyor. Bu nedenle ne söylese, hangi kararı alsa, piyasa ve toplum kuşku ile bakıyor. Yandaş medya da açık açık siyaha, beyaz diyor. Algı yaratma politikası ters tepiyor.

İbrahim Kahveci

Dolarda sınır mı var?

Merkez Bankası dolar 14,0 lira sınırına yaklaştığında iki kez doğrudan satış yoluyla müdahale etti.

İYİ Parti Kalkınma Politikaları Başkanı Ümit Özlale, “Kaba bir hesapla dolar 13,56 lira olursa Merkez Bankası aktif-pasif hesapları sıfırlanıyor ve üzerindeki bir kur seviyesinde özkaynaklar eksiye düşüyor” diyor.

Acaba 14,0 lira sınırı bu yüzden mi?

Bu sınır sadece doğrudan müdahale yolu ile yapılmıyor. Asıl müdahale sözlü şekilde yapılmaktadır.

Mesela son faiz indirim kararı metninde de ‘faiz indiriminde sınırlı alan kaldığı’ ilan edildi. Daha da önemlisi ‘Merkez Bankası tarafından henüz yalanlanmayan’ habere göre, Kavcıoğlu’nun yabancı yatırımcılara 16 Aralık toplantısında faiz indirmeme olasılığının arttığı söylemiş.

Acaba neden?

Cumhurbaşkanı Erdoğan meydanlarda “Ortada Nas! var; bu faiz inecek” söylemine ısrarla devam ederken, Merkez Bankası Başkanı Kavcıoğlu başka bir kulvardan gitmeye başladı.

Dün Merkez Bankası Reel Efektif Döviz Kur Endeksini açıkladı. 94 krizinde kur patlaması ile endeks 67,28’e kadar düşüş göstermişti. 2001 krizinde yazarkasa atılması sonrası 75,01’i görmüştük.

Şu anda Reel Efektif Döviz Kur Endeksi 54,33 seviyesinde.

Bu ne anlama geliyor? : TL yakın tarihte hiç bu kadar değersiz olmamıştı.

TL’yi bu kadar değersiz kılmak aynı zamanda yönetim kalitesinin de göstergesi sayılabilir. BU nedenle tarihte AK Parti kadar TL’yi değersiz kılan bir yönetim olmadı.

Acaba bu sınır mı doları 14.0'de baraj yaptırdı?

Henüz bilemiyoruz ama söylemlerin çok farklılaştığını görebiliyoruz.

Piyasalar belirsizliği sevmez...

GERÇEK ENFLASYON

Dün sabah Cem Oyvat sosyla medya hesabında paylaştı. TL ile işlem yapılan KKTC'de enflasyon 4 yıl içinde yüzde 116 artış gösterirken bizde bu artış yüzde 86'da kalmış.

2018 yılına kadar çok yakın seyreden enflasyon son 4 yılda ayrılmış. Ya da şöyle izah edelim: Türkiye'de enflasyon daha az olmuş ama KKTC'de daha çok olmuş.

Hatırlarsanız 30 Ekim günü "Sevinç değil imdat çılgılığı" başlıklı yazımda enflasyon hesabına bir örnek vermişim. Ekim 2017-Ekim 2021 arası tüketim ağırlığı yüzde 77,04 olan ilk 103 ürünün fiyat değişime bakmışım.

Son 4 yılda bu ilk 103 ürünün fiyatı yüzde 108,4 artış gösterirken TÜİK bu dört yılın enflasyonunu yüzde 82,4 açıklamıştı.

İlginç olan ne biliyor musunuz? KKTC enflasyon farkı ile ilk 103 üründeki fiyat artışının enflasyon farkı çok yakın.

Daha açık izah edelim: Bu hesaplar gösteriyor ki, ülkemizde enflasyon verisinde yüzde 30 civarında mevcut fiyatlar düzeyinde bir eksiklik var.

Bakın burada mevcut fiyat düzeyi derken TÜİK fiyatlarını baz alıyoruz.

Aslında orada da ciddi sorun daha var. Mesela İBB İstanbul'da kira fiyatlarının yüzde 71 arttığını açıkladı. Benzer düzeyler BETAM verilerinde de yer alıyor.

Fiyat oynamalarını da hesaba kattığımızda ortada açıklanan enflasyon ile hissedilen enflasyon farkı çok daha fazla oluyor.

Bir başka söylemle: Enflasyon eksik mi açıklanıyor?

Peki, bu uğraşımız toplum açısından ne anlama geliyor? Hemen söyleyelim: Maaşlar resmi enflasyon çerçevesinde belirleniyor.

Ya da şöyle söyleyelim: Maaşınıza sahip çıkın... Enflasyon hesabı üzerinden maaşınızın bir kısmını kaybediyorsunuz.

Acaba bu duruma Nas ne diyor?

07 Aralık 2021, Salı

BAŞYAZI MEHMET BARLAS

Coğrafya kaderdir

14. yüzyıl Arap sosyoloğu **İbni Haldun**, "**Ulusların kaderini coğrafya belirler**" der. Bu yargıya **Socrates**'ten başlayıp bütün eski düşünürlerden yararlanarak varmıştır.

Hafta sonunda bir polisin aracının altına patlayıcı konulduğu zaman gözler hemen Fetullah Gülen'e döndü. Sanki bu bölgenin coğrafyası, Fetullah Gülen isimli haini bize kader olarak getiriyordu.

Farkındaysanız bitmeyen bir şekilde poliste, adliyede, güvenlikte, istihbaratta, orduda sürekli Fetullahçılar tutuklanıyor.

Acaba **İbni Haldun** sağ olsaydı FETÖ liderinin bu coğrafyadaki yerini ne şekilde tanımlardı?

BELADAN KURTULACAĞIZ

Oysa gerçekte bu coğrafya Fetullah Gülen'e değil **Mustafa Kemal**'e giden yolları aydınlatıyor.

Bir gün **Humeyni** gibi gökten inip Amerikan dürtüsüyle Türkiye'de teokratik bir devlet kurmak bu coğrafyaya uygun değildir.

Biz Türklerin uzak ve yakın tarihine baktığımız zaman yobazca tutumların devletlerin yönünü belirlediğini hiç görmeyiz.

En muhafazakâr padişahlar bile müzisyendir. Dünyada modernite adına ne varsa hepsi Osmanlı'dan başlayarak Anadolu'ya getirilmiştir.

Yani bir anlamda coğrafya bizim değil ama o Fetullah'ı içine alan Amerika'nın kaderi olmuştur. Bu beladan kurtulmak konusunda kararlıyız.

Cumhurbaşkanı **Erdoğan**'ın hiç taviz vermeden Fetullahçılarla mücadelesi de bu coğrafyanın kaderidir.

YOK EDİLECEKLER

Civar ülkelerdeki kadersizlikleri görüyoruz. Örneğin, Afganistan'daki Taliban ya da İran'daki Humeyniciler bunlara çok iyi örnektir.

Yaşadıkları coğrafyayı buralardaki insanlara cehennem haline çevirmişlerdir. Biz, Türkiye Cumhuriyeti olarak kaderimizin coğrafyadan kaynaklandığına inanıyoruz. Ama bizim coğrafyamız özgürlüğe, uygarlığa ve dünyaya açık bir coğrafyadır.

Bombalarla, suikastlarla bu coğrafyanın kaderini değiştirmeye kalkışan FETÖ'cüler mutlaka yok edileceklerdir.

Oktay TAŞ

Tarımı masaya yatıralım-1!

1 Aralık 2021 Çarşamba

Ankara Ticaret Borsası Başkanı Faik Yavuz ile tanışıklığımız 1990'lı yıllara kadar gider. Ülkemizde tarım ve hayvancılığı en bilen beş kişi varsa bunların ilk üçü arasında yer alır. Nereden biliyorsun diyecek olursanız kendisi ile uzun yıllar çalışmışlığım da var. Bu nedenle iddiamı kesin bir dille ifade ediyorum.

Başkan Yavuz, aynı zamanda Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Yönetim Kurulu'nda sayman üye olarak da görev yapıyor. Bir süre de Kredi Garanti Fonu Yönetim Kurulu Başkanlığı görevinde bulundu. Geçtiğimiz günlerde Dünya Gazetesi Ankara Temsilcisi Maruf Buzcugil'in Ankara Sohbetlerine konuk olan Faik Başkan, bildiklerini tüm gerçekliğiyle anlattı. İlginç bir röportaj olduğunu hemen ifade etmeliyim. Maruf kardeşimin izniyle, Yavuz'un röportajından alıntılar yaparak tarımda geldiğimiz son noktayı sizlerle bir kez daha değerlendirmek istiyorum. Hayvancılık ve bitkisel tarım olmak üzere iki ana başlık üzerinden yapacağımız değerlendirmeyi size iki günde nakledeceğim.

Başkan Yavuz, et fiyatlarında yaşanan gelişmelere ilişkin bir soruyu, başta yem maliyetlerindeki artışa bağlarken, meraların ıslah edilmesiyle birlikte, besi hayvanlarının daha ucuza beslenebileceğini böylece et fiyatlarının ucuzlayacağını belirterek görüşlerini şöyle açıklıyor:

“Geriye dönük bir yıl içinde yem fiyatı yüzde 63 civarında arttı ve üstelik buna son yapılan zam dahil değil. Etin maliyetinin yüzde 55-65'ini yemin oluşturduğunu göz önünde bulundurarak, et fiyatındaki artışın da yem fiyatındaki artışa yakın olması gerekir. Üretici, eskiden mera alanlarında hayvanlarını yeyardı. Hayvan belirli kiloya gelince besiciye satardı.

Ne yazık ki son zamanlarda mera alanları fazla kalmadı, başta terör olmak üzere meralar kapandı, köy muhtarları kapattı. Boş duran yaylada hayvan otlatmak isteyenler var ama köylü vermiyor. Eskiden köylerde sürüler varken verilmemesini anlıyorum ama şimdi köylerde hayvan da kalmadı aslında. Bırak başkası kullansın niye izin vermiyorsun?

Bakın 1960'lı yıllarda 43 milyon hektar olan mera alanı bugün 12 milyon hektara kadar düşmüş. Böyle olunca da insanlar daha yüksek maliyetli yeme ağırlık vermek durumunda kaldılar.

Türkiye, nehir ve yeraltı su kaynaklarını projelerle daha iyi değerlendirebilir duruma getirerek, meraları ıslah ederse Güney Amerika, ABD, Kanada'da olduğu gibi çok az yem ile 400-500 kg et alınabilecek seviyeye gelebiliriz. Başka bir ifade ile et üretiminin maliyetini rahatlıkla yüzde 35 azaltabiliriz."

Faik Başkan çözüm önerilerini de sıralıyor peş peşe:

- Bizim hayvancılıkta model değişikliğine ihtiyacımız var. En büyük sorunumuz bu. Model değişikliğinden kastım, örneğin İzmir'de yeni başlamışlar. Süt hayvancılığında 2-3 yerde, hayvanı yayararak yetiştirmeye başlamışlar. Bizim şöyle bir önerimiz var. Hayvana tamamen karma yem verip 30 kg süt almak yerine 2 kg karma yem verip, gerisini yayararak 24 kg süt almak çiftçi açısından daha kârlıdır. Başka bir ifade ile diğer yöntemle zaten zarar ediyorlar. Bugün Hollanda, ABD gibi ülkeler günlük 2-3 kg yem ile 30 kg süt alıyorlar. Üstelik 25-30 dönüm gibi küçük alanlarda, 100 inek ile güzel para kazanabiliyorlar.

- Bir başka sorun ise sütü fazla ürettirip, bunu süt tozuna çevirmeye destek veriyoruz. Oysa ne kadar süte ihtiyaç var, ne kadar satılabilir, bunu planlayarak yapılacak üretim daha verimli ve kârlı olacaktır kuşkusuz.

- Ancak önemli olan bunun pazarlamasını yapmak, katma değerini elde etmek. Pazarlayamazsan, eti çok fazla üretsen ne olacak ki? Arz talepten fazla olursa, fiyat otomatikman düşecek. Ancak böyle bir planlamamız da yok, ihracatı da yapamıyoruz. Önemli olan ürettiğini satan, satabildiği kadar da üreten bir model olmalı.

- Ham materyal ithal ediliyor hayvancılıkta. Biz hep ölen buzağı sayısını 450 bin biliyorduk. Sayın Bakan Eşref Fakıbbaba, bakanlık yaptığı dönemde yıllık 750 bin buzağının öldüğünü söylüyordu. Bunun otomatikman yüzde 50'si erkektir, demek ki yıllık 400 bin besilik buzağımız gidiyor. Zaten ithal ettiğimiz hayvan sayısı da bu kadar. Sağlık sorununu çözsük besilik hayvan ithalatına gerek kalmaz.

Başkan Yavuz, tarım emekçilerini köylerde tutabilmenin de önemine değiniyor söyleşisinde. Gençleri köylerde tutmanın, tarımdan kopmamaları için şehirde ne varsa köylerde de olması gerektiğine dikkat çekiyor. Yavuz, konu ile ilgili olarak çok çarpıcı bir de örnek veriyor. "Gençleri sosyal donatı alanlarından mahrum bırakıyoruz kırsalda. İnternet ve TV'de kent yaşamını görüyor. Yurt dışında öbek öbek işletmeler var ama bunların ortasında her türlü sosyal donatısı olan, bilardo, müzik, eğlence, spor olan kasaba gibi yerler var. İnsanlar gün boyu hayvanlara bakıp akşam duş alıp eğlenmeye gittiklerini söylüyor. Oysa bizde kırsal alanda yaşayan gençlere kız vermiyorlar."

Yarın, Başkan Yavuz'un bitkisel üretim ile ilgili görüşlerine yer vereceğiz.

Oktay TAŞ

Tarımı masaya yatıralım! - 2

2 Aralık 2021 Perşembe

Dünkü yazımızda, ATB Başkanı Faik Yavuz'un Dünya gazetesinde yayınlanan hayvancılıkla ilgili görüşlerine yer vermiş bugün için de bitkisel tarım konusuna değineceğimizi yazmıştık. Hayvancılıkta yaşadıklarımız kadar çarpıcı örnekler ve çözüm önerileri bitkisel tarım için de geçerli. Başkan Yavuz, desteklemelerin ciddi boyutlara ulaştığını ama kişi başına bölündüğünde rasyonel düzeyde olamadığına dikkat çekiyor ve şöyle bir öneride bulunuyor:

“Benim önerim tüm destekleme ödemeleri kaldırılarak, buraya ayrılan bütçe ile her yıl bir ürün belirlenip o ürünün üretim altyapısının tamamen değiştirilmesidir. Örneğin hayvancılığın verimli olarak yapılabileceği bölgeler tespit edilip, optimum işletme büyüklüğü de belirlenerek, 20 yıl vade ile hayvan dağıtımı yapılabilir. Üstelik bunun geri ödemesi de her yıl yeni doğan hayvanlardan birer tane alınarak gerçekleştirilebilir. Yani bir yıl büyükbaş, bir yıl küçükbaş, takip eden yıl fındık gibi temel ürünlerin altyapısını tamamen değiştirecek ölçüde destek verilmelidir.”

Röportajda öyle can alıcı bir cümle var ki, kanı donduruyor. Başkan Yavuz, “Hollanda gibi olamazsak tarımımızı da tamamen bitiririz” diyor. Haksız diyebilir misiniz? Mümkün değil. Hatırlıyorum, bir başka konuşmasında şunları söylemişti:

“Tarım, 1938'den beri desteklenir. Ancak 2021 oldu; soruyoruz çiftçi 'zarar ettim' diyor, devlet 'ben çok para verdim' diyor, tüketici de 'ben pahalıya ürün yiyorum' diyor. O zaman bir yanlışlık var. Destekleme politikasını yeniden masaya yatırmamız lazım. Destek her zaman nakit para vererek olmayabilir. Temelde verimli üretim modeli yatıyor. Ben olsam Türkiye'yi 8-10 bölgeye ayırırm. Nerede, ne yetiştirilecek karar verilir. Doğu Anadolu'da bitkisel üretim yapamazsınız. Ne yaparsanız yapın alacağınız üretim 180 kilo... Hükümet 3 lira da verse 5 lira da çiftçi zarar eder. Orası hayvancılığa yatkınsa onu teşvik edersiniz. Tarıma 22 milyar TL destek Avrupa ve Amerika'dan düşük olsa da Türkiye şartlarında iyi para. Doğru kullanmak gerekiyor Yine röportaja dönersek, iki günlük yazımızın özetini şöyle tamamlayabiliriz “Hollanda gibi olamazsak, tarımımızı da tamamen bitiririz. Mesele sadece kendiniz için değil,

dünyaya üretim yapabilmektir. Irak, İran, BAE, Mısır gibi ülkelere yönelik üretim yapmayacaksam, niye bu kadar uğraşıyorum. Çin'e Hindistan'a büyük ihracat yapan ülke olmak zorundayız."

Evet; iki günde bitkisel tarım ve hayvancılığın geldiği son noktayı bir borsacı gözüyle değerlendirdik. Ortaya konan çözüm önerileri ve hedefler öyle çok büyük paralar gerektirmiyor. Bunları gerçekleştirdiğimizde tarımın, ilaç, gübre, mazot, elektrik ve sulama gibi problemlerini aşmak daha kolay olacak. Çünkü tarımın ihtiyaçlarını belirleyen sanayici, o bölgelere gidecek gübre, ilaç ve yem fabrikaları kuracak yatırımlar gerçekleştirecek. Ürün değerli hale gelecek, çiftçi bilecek ki ürünü artık para edecek. Çünkü müşterisi olacak.

Tarım ve hayvancılığın yanında o bölgelere diğer sanayi kolları da gidecek. Et ürünlerini, süt ürünlerini, bitkisel tarım ürünlerini işleyecek tarıma dayalı sanayi bölgeleri kurulacak. Ülke olarak ürünlerimizi işleyip satabileceğiz. Biz ülke olarak bu potansiyele sahibiz. Yeter ki, yatırımlarımızı doğru ve hedefe yönelik yapalım. Tüm dünya ülkelerinin gelip ürün satın alabileceği piyasaları oluşturalım. İnanın ki, bunların tamamını on yıl içinde gerçekleştirmek mümkün. Çünkü şunu iyi biliyoruz, bugün sadece Çin ve Hindistan'da yüz milyonlarca insan sınıf atladı. Eskiden bir kâse pirinç lapasına talim eden Çinli sayısı artık çok azaldı. Onlar da işlenmiş kaliteli ürünler tüketmek istiyor.